

PROSTATACANCER – ETT MÅNGFACETTERAT PROBLEM

Lars Göran Pärletun: Ditt PSA är för högt – mitt möte med prostatacancer.
Förlag Vivamos

”Bästa man ta ett PSA-prov så fort som möjligt. Vänta inte på att Socialstyrelsen eller Landstinget tar initiativ till regelbundna kontroller med PSA. Då kan det vara för sent för dig. Det gäller livet!”

Med denna uppmaning till alla män över 50 år slutar Lars Göran Pärletuns bok om sitt möte med prostatacancer. Lars Göran Pärletun, som är docent, undervisar i maskinteknik vid Malmö högskola. Boken täcker in det mesta av problematiken kring prostatacancer; Upplevelserna på det psykologiska planet, symptom, diagnos, behandlingsmetoder, inställningen till ett allmänt PSA-prov, kostens betydelse för uppkomsten av prostatacancer, naturläkemedel och framtiden.

Av en god vän, en läkare, fick författaren rådet att göra dagboksanteckningar och använda dessa som grundmaterial för boken. Att detta råd följts framgår tydligt av bokens struktur. Läsaren får följa hela sjukdomsförloppet alltifrån de första symptomen med feber och frossa fram till ettårsdagen av den lyckade operationen. Dagarna skildras i ”realtid”, så som de förflyter. Alla som drabbats känner lätt igen funderingar kring sjukdomen, där optimism och pessimism växlar. I boken varvas dessa funderingar med vardagsbestyr som matlagning, måltider, inköpsrundor, motionsrundor med hunden, TV-tittande, samtal med arbetskamrater, barn och inte minst hustrun Ingrid.

Hela tiden finns hustrun med i bilden som samtalspartner och känslomässigt och praktiskt stöd ofta dämpande författarens oro med realistiska argument. Författaren framhäver hela tiden den viktiga roll som hustrun spelar, en roll som faktiskt inte kan överskattas i den kris som drabbar patienten när han får beskedet :”Du har cancer.”

Det märks att författaren är van vid att söka information för att få ett problem belyst ur olika synvinklar och att väga och värdera denna information. Denna erfarenhet utnyttjar han även nu. Han skaffar litteratur, t.ex. USA-professorn Patrick Walshs bok om prostatacancer, han gör sökningar på internet, han analyserar data, begär in mer information för att rätt kunna rätt värdera given råstatistik. Han reder ut medicinska begrepp som t.ex. TNM och Gleason. Gleason mäter cancerens aggressivitet och TNM cancerens stadium.

Via American Cancer Societys hemsida får han information om debattläget för och emot ett allmänt PSA-prov i USA. Opinionen för tycks överväga. Begreppet PSA-prov är betydligt mera känt i USA än i Sverige. Här krävs information. En allmän screening i Sverige skulle leda till upptäckt av ett antal nya fall med förhöjda PSA-värden. En svensk urolog, motståndare till allmän screening, motiverar sin ståndpunkt på följande sätt: Upptäckten skulle leda till behandling, (*sic!*) operation eller strålning. Båda åtgärderna har tyvärr negativa effekter! En sådan slutsats skulle förmodligen vara otänkbar i USA.

Hur kosten liksom vitaminer har betydelse för uppkomsten av cancer har diskuterats länge. Författaren refererar till olika undersökningar. Någon total enighet om effekterna finns inte, men man kan kanske våga påstå att det kan vara en gardering att lägga om sina kostvanor. Författaren har rekommendationer och tillhandahåller ett antal recept i boken.

Författaren presenterar ett antal väl underbyggda argument för PSA-prov för alla män över 50 år. Ett sådant prov skulle leda till en tidig upptäckt av sjukdomen. Något som skulle betyda ett längre liv för åtminstone några patienter.

Boken som är lättläst behandlar de flesta frågeställningar som kan vara relevanta i ämnet på ett enkelt och vardagsnära språk. Invecklade medicinska sammanhang och statistiska samband förklaras på ett lättförståeligt sätt. Förhoppningsvis kommer boken att vinna läsare även utanför de drabbades krets och bidra till att skapa opinion för ett allmänt PSA-prov.

Möjligen skulle man önska att det funnits ett index till texten i boken.